

EVROPSKI NADZORNIK ZA VARSTVO PODATKOV

Povzetek mnenja evropskega nadzornika za varstvo podatkov o predlogu za prenovitev uredbe Bruselj IIa

(Celotno besedilo tega mnenja je na voljo v angleščini, francoščini in nemščini na spletišču evropskega nadzornika za varstvo podatkov (v nadaljnjem besedilu: ENVP) www.edps.europa.eu.)

(2018/C 120/07)

POVZETEK

Uredba Bruselj IIa je temelj pravosodnega sodelovanja v družinskih zadevah v Evropski uniji. Določa enotna pravila o pristojnosti za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti in razveljavitev zakonske zveze ter za spore v zvezi s starševsko odgovornostjo v čezmejnih primerih. Splošni cilj prenovitve uredbe Bruselj II je odpraviti preostale ovire za prosti pretok sodnih odločb v skladu z načelom vzajemnega priznavanja ter bolje zaščititi otrokovo korist s poenostavitvijo in povečanjem učinkovitosti postopkov.

Namen novih predlaganih pravil je spodbujati boljše sodelovanje med osrednjimi organi, ki si izmenjujejo informacije v državah članicah in med njimi, in sicer brez oblikovanja kakršnega koli informacijskega sistema. Komisija se z ENVP ni posvetovala o predlogu. Ker so bili med razpravami v delovni skupini Sveta za civilnopravne zadeve izraženi pomisleki glede razmerja med predlagano prenovitvijo in pravom Unije o varstvu osebnih podatkov, je Svet formalno zaprosil za mnenje ENVP. ENVP pozdravlja to odločitev Sveta glede posvetovanja.

V mnenju so obravnavana določena priporočila za krepitev zakonitosti obdelave iz členov 63 in 64 predloga. ENVP poleg tega izreka priporočila za ustrezne in posebne zaščitne ukrepe za varstvo temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki.

Ob upoštevanju členov 6(3) in 9(2)(g) splošne uredbe o varstvu podatkov ter zadevnega okvira, namena predloga in dejstva, da so med posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, tudi otroci, ENVP priporoča, naj se v uredbo vključijo posebne določbe v zvezi z namenom obdelave in vrstami podatkov, ki se obdelujejo. Zlasti priporoča, naj se pojasni, ali okvir sodelovanja, vzpostavljen na podlagi poglavja V predloga, zajema le spore v zvezi s starševsko odgovornostjo ali vključuje tudi mednarodno ugrabitev otrok. Ker se zdi, da poglavje V zajema obe področji sodelovanja, ter za zagotovitev večje pravne varnosti in izpolnitev zahtev načela omejitve namena, ENVP meni, da bi se lahko člen 63(3) spremenil tako, da bi se nameni omejili na „sodelovanje v posameznih zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo in mednarodno ugrabitvijo otrok“. Poleg tega bi pozdravil izrecno sklicevanje na načeli kakovosti podatkov in zmanjšanja količine podatkov v uredbi.

V okviru sedanjega predloga je ENVP zadovoljen, da člen 63(4) določa obveznost, da je posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, načeloma treba obvestiti o pošiljanju informacij. To obveznost je mogoče izjemoma odložiti, dokler se zahteva ne izpolni. Zdi se, da ta omejitev, katere namen je zagotoviti pravično ravnovesje med pravicami posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, da so obveščeni o pošiljanju, in interesi držav članic za izmenjavo informacij, sama po sebi ne poraja vprašanj z vidika splošnih načel zakonitosti, pravičnosti in preglednosti. Vendar ENVP meni, da bi lahko sklicevanje na „nacionalno pravo zaprosene države članice“ povzročilo zmedo, saj se zdi, da dopušča uvedbo nacionalnih omejitev obveznosti obveščanja. Priporoča, naj se navede, da sklicevanje na nacionalno pravo zaprosene države članice v členu 63(4) ne omogoča uvedbe nadaljnjih omejitev pravice do obveščeniosti na nacionalni ravni, da bi se poseben ukrep, predviden za zagotavljanje pravičnosti obdelave, zapisane v tej določbi, dosledno upošteval v vsej Uniji.

Poleg tega priporoča, naj se v uredbi načeloma opredeli pravica posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, da dostopajo do informacij, poslanih organu prosilcu države članice. Priporoča še, naj se – če se omejitve pravic do dostopa in popravka v posameznem okviru predloga štejejo za nujne – predlog dopolni z jasno, posebno določbo o „obsegu [...] omejitev“ v skladu s členom 23(2)(c) splošne uredbe o varstvu podatkov.

1. UVOD IN OZADJE

1. Komisija je 30. junija 2016 Svetu predložila predlog uredbe Sveta o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodni ugrabitvi otrok (prenovitev). Predlog je prenovitev Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (tako imenovana uredba Bruselj IIa, v nadaljnjem besedilu: predlog).
2. Uredba Bruselj IIa je temelj pravosodnega sodelovanja v družinskih zadevah v Evropski uniji. Določa enotna pravila o pristojnosti za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti in razveljavitve zakonske zveze ter za spore v zvezi s starševsko odgovornostjo v čezmejnih primerih. Olajšuje prosti pretok sodnih odločb, javnih listin in dogovorov v Uniji, saj vsebuje določbe o njihovem priznavanju in izvrševanju v drugih državah članicah. Uporablja se od 1. marca 2005 in velja za vse države članice ⁽¹⁾ razen Danske ⁽²⁾.
3. Komisija je ocenila delovanje uredbe v praksi, pri čemer je v svojem poročilu o uporabi, sprejetem aprila 2014 ⁽³⁾, menila, da jo je treba spremeniti. Ocena je pokazala, da je bilo med glavnima področjema, ki ju zajema uredba, tj. zakonskimi spori in spori v zvezi s starševsko odgovornostjo, za zadnjenavedene ugotovljeno, da so povzročali pereče težave. Poleg tega je Sodišče do sedaj izdalo 24 sodnih odločb glede razlage uredbe, ki so bile prav tako upoštevane.
4. Splošni cilj predloga je dodatno razviti evropsko območje pravice in temeljnih pravic na podlagi medsebojnega zaupanja z odpravo preostalih ovir za prosti pretok sodnih odločb v skladu z načelom vzajemnega priznavanja ter bolje zaščititi otrokovo korist s poenostavitvijo in povečanjem učinkovitosti postopkov.
5. To zlasti pomeni, da se s predlogom odpravlja postopek *eksekvatur* ⁽⁴⁾ za vse odločbe, ki jih zajema področje uporabe uredbe, in se namesto njega uvaja samodejno priznavanje vseh sodnih odločb iz drugih držav članic EU. V predlogu je poleg tega pojasnjenih več vprašanj glede čezmejne ugrabitve otroka, da bi se povečala učinkovitost vrnitve ugrabljenega otroka.
6. Namen novih pravil je spodbujati boljše sodelovanje med osrednjimi organi, ki si izmenjujejo informacije v državah članicah in med njimi, in sicer brez oblikovanja kakršnega koli informacijskega sistema. Delovna skupina Sveta za civilnopravne zadeve je med razpravami vseeno izrazila pomisleke glede razmerja med predlagano prenovitvijo in pravom Unije o varstvu osebnih podatkov.
7. Svet je 11. januarja 2018 ENVP predložil uradno zahtevo za mnenje, zlasti o členu 63(3) in (4) predloga glede pravic, kako se lahko v nadaljevanju uporabljajo informacije, ki jih v zvezi s čezmejnimi primeri zberejo osrednji organi, in kako je treba obvestiti posameznike, na katere se nanašajo podatki.
8. ENVP pozdravlja, da ga je Svet pozval za mnenje. V tem mnenju je glavna pozornost namenjena zagotovitvi posebnih priporočil za krepitev zakonitosti obdelave podatkov iz členov 63 in 64 predloga (oddelek 2). ENVP poleg tega izreka priporočila za ustrezne in posebne zaščitne ukrepe za varstvo temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki (oddelek 3).

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

Zakonitost obdelave

38. ENVP kot glavno priporočilo in za krepitev zakonitosti predvidene obdelave (v skladu s členom 6(3) in členom 9(2)(g) splošne uredbe o varstvu podatkov) ter ob upoštevanju okvira in cilja predloga priporoča, naj se pojasnijo obseg in nameni sodelovanja, vzpostavljenega v skladu s poglavjem V predloga:
 - ENVP priporoča, naj se pojasni, ali okvir sodelovanja, vzpostavljen na podlagi poglavja V predloga, zajema le spore v zvezi s starševsko odgovornostjo ali vključuje tudi mednarodno ugrabitve otrok. Ker poglavje V zajema obe področji sodelovanja ter ker se želi zagotoviti večja pravna varnost in izpolnitev zahtev načela omejitve namena, meni, da bi bilo treba člen 63(3) spremeniti tako, da bi se nameni omejili na „sodelovanje v posameznih zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo in mednarodno ugrabitvijo otrok“, s čimer bi se izključili „zakonski spori“, ki je še eno pomembno področje, zajeto v uredbi. Ustrezno je treba prilagoditi opredelitve pojma „pristojni organ“ itd.

⁽¹⁾ Za države članice, ki so se Uniji pridružile po navedenem datumu, se uporablja od začetka njihovega članstva.

⁽²⁾ Danska ne sodeluje pri uredbi, zato uredba zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.

⁽³⁾ COM(2014) 225 final.

⁽⁴⁾ Postopek, v skladu s katerim mora država članica izvršitve formalno priznati tujo sodno odločbo.

39. Kot dodatno priporočilo za krepitev zakonitosti obdelave:

- bi bilo dobrodošlo izrecno sklicevanje na načeli kakovosti podatkov in zmanjšanja količine podatkov v členu 64(1) predloga.

Ustrezni in posebni ukrepi za varstvo temeljnih pravic in interesov posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki

40. Kot glavno priporočilo:

- ENVP priporoča, naj se navede, da sklicevanje na nacionalno zakonodajo zaprosene države članice v členu 63(4) ne omogoča uvedbe nadaljnjih omejitev pravice do obveščeniosti na nacionalni ravni, da bi se poseben ukrep, predviden za zagotavljanje pravičnosti obdelave, zapisane v tej določbi, dosledno uporabljal v vsej Uniji.

41. ENVP kot dodatno priporočilo predlaga, naj se predlog dopolni s posebnimi ukrepi za varstvo pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, do dostopa in popravka.

- ENVP priporoča, naj se v uredbi načeloma opredeli pravica posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, da dostopajo do informacij, poslanih organu prosilcu države članice. Priporoča še, naj se – če se omejitve pravic do dostopa in popravka v posameznem okviru predloga štejejo za nujne – predlog dopolni z jasno, posebno določbo o „obsegu [...] omejitev“ v skladu s členom 23(2)(c) splošne uredbe o varstvu podatkov.

V Bruslju, 15. februarja 2018

Giovanni BUTTARELLI

Evropski nadzornik za varstvo podatkov
